

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 14S/44/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2016200412
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 09. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Foltán
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2017:2016200412.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Róberta Foltána a sudcov JUDr. Ľubomíra Bundzela a JUDr. Ľuboslavy Vankovej v právnej veci žalobcu X. O., bytom Y. XX, O., zastúpeného advokátkou JUDr. Janou Hreňovou, Krížna 14, Bratislava, proti žalovanému Slovenská obchodná inšpekcia, Ústredný inšpektorát Slovenskej obchodnej inšpekcie so sídlom v Bratislave, Prievozská 32, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. SK/0644/99/2015 zo dňa 19.04.2016, takto

rozhodol:

I. Súd rozhodnutie Slovenskej obchodnej inšpekcie Ústredný inšpektorát slovenskej obchodnej inšpekcie so sídlom v Bratislave č. SK/0644/99/2015 zo dňa 19.04.2016 **z r u š u j e** a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

II. Žalobcovi sa priznáva právo na náhradu trov konania v celom rozsahu.

odôvodnenie:

1.
Žalobca sa v konaní domáhal preskúmania zákonnosti a zrušenia rozhodnutia č. SK/0644/99/2015 zo dňa 19.04.2016, ktorým žalovaný zamietol jeho odvolanie a potvrdil rozhodnutie Inšpektorátu Slovenskej obchodnej inšpekcie so sídlom v Trnave č. EN/0270/02/2015 zo dňa 21.08.2015 o uložení pokuty podľa § 91 ods. 1 písm. d) bod 5. zákona č. 251/2012 Z.z. o energetike vo výške 5500 eur za neoprávnený odber plynu zadokumentovaný v Protokole o výsledku kontroly zo dňa 29.06.2015, nakoľko pri prešetrovaní podnetu bolo v prevádzkárni žalobcu - Hostinec O. v Brestovanoch, odberné miesto č. 4100018669, zistené, že v presne nezistenom čase v dobe od 19.05.2013 do 17.03.2014 došlo k poškodeniu overovacej a zabezpečovacej značky - plastovej plomby s označením 09 M43 na plynomere č. 2097627-021-98.

2.
Žalobca namietal nesprávne právne posúdenie veci, s tým, že rozhodujúci orgán v odôvodnení svojho rozhodnutia neozrejmlí úvahy, ako dospel k záveru o objektívnej zodpovednosti v zmysle § 82 ods. 1 písm. d) zákona o energetike a jeho rozhodnutie je preto aj nepreskúmateľné. Má za to, že ustanovenie § 82 ods. 1 písm. d) zákona o energetike ani neustanovuje presnú povinnosť, ktorú mal porušiť a za ktorú je sankcionovaný. Odôvodnenie opačného záveru správnym orgánom považuje za nedostatočné. Zmätočnosť a nezrozumiteľnosť rozhodnutia podľa neho spôsobuje aj skutočnosť, že správny orgán na viacerých miestach odôvodnenia rozhodnutia uvádza povinnosť podľa § 70 ods. 2 písm. d) zákona týkajúcu sa udržiavania odberného plynového zariadenia v zodpovedajúcom technickom stave, ktorá povinnosť však nie je uvedená vo výroku rozhodnutia a nie je pre jej porušenie sankcionovaný.

3.

Podľa žalobcu neoprávnený odber nebol v správnom konaní hodnoverne a bez pochybností preukázaný, keď správny orgán vychádzal zo znaleckého posudku č. 256/PL-2014, ktorý neoprávnený odber plynu bez pochybností nepreukazuje. Podľa tvrdenia znalca došlo k odstráneniu jedného zaisťovacieho prvku plomby, pričom k odstráneniu tohto zaisťovacieho prvku plomby mohlo dôjsť práve pri vypracovaní posudku, nakoľko demontáž plomby, ktorá je o plynomer prichytená zaisťovacími prvkami, znalcom prebieha jej navŕtaním a vytrhnutím. Správny orgán spoľahlivo nezistil ani obdobie, za ktoré malo dôjsť k tvrdenému neoprávnenému odberu, ktoré je dôležité z hľadiska vyhodnotenia závažnosti, času trvania a následkov porušenia povinnosti pri určení výšky pokuty. V súvislosti s náležitosťami odôvodnenia výšky pokuty žalobca poukazyval na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Sžo/37/2012, 2 Sžo/238/2009 a 2 Sžp/16/2011. V odôvodneniach správnych orgánov oboch stupňov vo veci podľa neho absentujú dôvody, prečo správny orgán rozhodol o uložení pokuty v konkrétnej výške, a nie je z nich zrejmé, ako vyhodnotil závažnosť, spôsob, čas trvania a možné následky porušenia povinnosti, vo výroku rozhodnutia absentuje tiež označenie povinnosti, ktorú mal žalobca porušiť. Rozhodnutia sú preto podľa žalobcu nepreskúmateľné, nezrozumiteľné a nepresvedčivé.

4.

Žalovaný vo svojom písomnom vyjadrení k veci navrhol žalobu ako nedôvodnú zamietnuť. Podľa jeho názoru bolo napadnuté rozhodnutie vydané v súlade s platnou právnou úpravou a na základe spoľahlivo zisteného skutkového stavu veci, pričom správne orgány sa vysporiadali so všetkými námietkami žalobcu a svoje závery v obsahu rozhodnutí náležite odôvodnili. Tvrdenia žalobcu považuje za účelové nakoľko k neoprávnenému odberu plynu v zmysle § 82 ods.1 písm. d) v danom prípade došlo, podmienky pre záver o tom boli splnené a týmito je iba odber plynu meraný určeným meradlom a porušenie zabezpečenia proti neoprávnenej manipulácii. Výšku uloženej pokuty považuje za primeranú, pri rozhodovaní o nej prihliadol na spôsob porušenia povinností, ktorým bol odber plynu meraný určeným meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii, zohľadnil aj závažnosť protiprávneho konania a jeho následok. Zákon ako obligatórny znak skutkovej podstaty správneho deliktu podľa § 82 ods. 1 písm. d) neustanovuje spôsobenie škody, preto nie je nevyhnutné preukázať, či škoda bola spôsobená a v akej výške. Rozhodujúcou skutočnosťou je, že k neoprávnenému odberu plynu došlo a nakoľko skutkové okolnosti prípadu neumožňujú presné zistenie trvania protiprávneho konania žalobcu, stanovil začiatok tohto obdobia na deň nasledujúci po poslednom odpočte plynu vykonanom pracovníkmi prevádzkovateľa distribučnej siete pred výmenou plynomeru a koniec tohto obdobia na deň, keď došlo k výmene plynomeru. Má súčasne za to, že zo znenia § 82 ods. 1 písm. d) jednoznačne vyplýva povinnosť dotknutých subjektov zdržať sa v ňom uvedeného protiprávneho konania, pričom v tomto prípade bolo nepochybne zistené, že sa žalobca tohto konania nezdržal a k naplneniu skutkovej podstaty správneho deliktu preto došlo. So skutkovou podstatou § 82 ods. 1 písm. d) priamo korešponduje tvrdenie nestranného znalca, že optickým skúmaním povrchu plomby zistil poškodenie - odstránenie jedného zaisťovacieho prvku plomby, pričom spochybňovanie záverov znalca nebolo relevantným spôsobom podložené.

5.

Súd prejednal vec za účasti oboch účastníkov konania, ktorí zotrvali na argumentácii uvedenej v ich písomných podaniach, a po oboznámení sa s obsahom spisového materiálu, vrátane administratívneho spisu žalovaného, dospel k záveru o dôvodnosti žaloby.

6.

Podľa § 71 zák. č. 251/2012 Z.z. o energetike

(1) Odberateľ plynu v domácnosti má právo

- a) na ochranu podľa § 17 vrátane práva na univerzálnu službu,
- b) na pripojenie odberného plynového zariadenia do distribučnej siete, ak sú splnené technické podmienky a obchodné podmienky pripojenia do distribučnej siete.

(2) Odberateľ plynu v domácnosti je povinný

- a) podieľať sa na úhrade oprávnených nákladov prevádzkovateľa distribučnej siete, ktoré sú spojené s pripojením odberného plynového zariadenia do distribučnej siete; spôsob výpočtu týchto nákladov určí úrad,
- b) umožniť prevádzkovateľovi distribučnej siete montáž určeného meradla a umožniť prevádzkovateľovi distribučnej siete prístup k určenému meradlu,

- c) poskytnúť potrebné údaje dodávateľovi plynu na prípravu alebo uzatvorenie zmluvy o dodávke plynu,
- d) udržiavať odberné plynové zariadenie v zodpovedajúcom technickom stave.

Podľa § 91 ods. 1 a ods. 5 zák. č. 251/2012 Z.z. o energetike

(1) Inšpekcia uloží pokutu držiteľovi povolenia alebo inej osobe vo výške

a) od 50 000 eur do 500 000 eur za porušenie povinností

1. ukladaných vo všeobecnom hospodárskom záujme,
2. zabezpečenia bezpečnosti a spoľahlivosti prevádzkovania sústav, sietí, potrubí a zariadení na plnenie tlakových nádob,
3. ukladaných na predchádzanie krízovej situácie a pri predchádzaní krízovej situácie a stavu núdze,
4. uložených v súvislosti s prijatím opatrení podľa § 88,
5. dodržiavať štandard bezpečnosti dodávok plynu,
6. uložených v § 25 ods. 1,

b) od 300 eur do 150 000 eur za porušenie povinností

1. vyplývajúcich z rozhodnutia o súhlase na výstavbu priameho vedenia alebo z rozhodnutia na výstavbu priameho plynovodu,
2. v ochranných pásmach sústavy, v ochranných pásmach a bezpečnostných pásmach plynárenských zariadení a v ochranných pásmach potrubí na prepravu pohonných látok alebo ropy,
3. uložených v § 4, § 6 ods. 2 písm. d) až g), § 10, 11, 12, § 13 ods. 4, § 8 ods. 5 na podnikanie podľa § 6 ods. 2 písm. d) až g), § 19 ods. 1 až 5, § 28 ods. 2 písm. a) až h), r) až w), § 28 ods. 3 písm. b) až d), h), j) až o), v), y), § 28 ods. 4, § 31 ods. 2 písm. a) až e), j) až n), p) až s), w), z), § 31 ods. 3 písm. a) až c), j), k), n), p), § 31 ods. 4, § 33 ods. 1 až 8, § 49 ods. 6 písm. a), b), i), l), n) o), § 49 ods. 7 písm. b), d), f) až j), o), § 64 ods. 6 písm. a) až d), i) až k), n), § 64 ods. 7 písm. a), c), e) až g), j), l) až n), § 66, § 67 ods. 6 písm. a), b), g), j), k), m) až p), § 67 ods. 8, § 84 ods. 3, § 85 ods. 2 a § 85 ods. 4,

c) od 500 eur do 300 000 eur za porušenie povinností uložených v § 9, § 27 ods. 2 písm. c) až h), k) až p), r), § 34 ods. 2 písm. c) až e), g), i) až k), n), o), r) až t), § 38, § 40, § 41, § 48 ods. 2 písm. b), c), e) až g), j), § 69 ods. 2 písm. b), f), g), j) až l), § 73, § 76 ods. 1, 3, 8 až 11, za nesplnenie uložených opatrení podľa § 89 ods. 2 písm. b) a ods. 3 písm. b) a za porušenie povinností podľa osobitných predpisov, 95)

d) od 100 eur do 30 000 eur za porušenie povinností

1. poskytnúť spoluprácu alebo súčinnosť orgánom inšpekcie alebo ministerstvu pri výkone dozoru podľa tohto zákona,
2. umožniť vstup na pozemky, do objektov a do zariadení orgánom inšpekcie pri výkone dozoru podľa tohto zákona,
3. predložiť výkazy alebo poskytnúť informácie ministerstvu alebo inšpekcii v rozsahu, spôsobom a v termínoch podľa tohto zákona,
4. ohlásiť začiatok, zmenu alebo ukončenie výkonu činnosti, na ktorú sa nevyžaduje povolenie podľa § 6 ods. 5 na činnosti podľa § 6 ods. 4 písm. d) až h),
5. podľa § 35 ods. 2 písm. b) až h), § 36 ods. 2 písm. a) až e), § 39, 42, § 46, § 70 ods. 2 písm. b), d), e), § 71 ods. 2 písm. b), d), § 72, § 77 ods. 1, 3, § 82, § 89 ods. 1 písm. e) a § 96 ods. 24 a 27.

(5) Pri určení výšky pokuty sa prihliada najmä na závažnosť, spôsob, čas trvania a možné následky porušenia povinností.

Podľa § 82 ods. 1 zák. č. 251/2012 Z.z. o energetike

Neoprávneným odberom plynu je odber

a) bez uzavretej zmluvy o

1. pripojení k prepravnej sieti alebo o pripojení k distribučnej sieti,
  2. dodávke alebo združenej dodávke plynu, alebo
  3. prístupe do prepravnej siete a preprave plynu alebo prístupe do distribučnej siete a distribúcií plynu,
- b) nemeraného plynu,
- c) bez určeného meradla alebo s určeným meradlom, ktoré v dôsledku neoprávneného zásahu odberateľa nezaznamenáva alebo nesprávne zaznamenáva odber plynu,
- d) meraný určeným meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii, alebo určeným meradlom, ktoré nebolo namontované prevádzkovateľom siete,

e) ak odberateľ neumožnil prevádzkovateľovi distribučnej siete prerušenie dodávky plynu; taký odber sa za neoprávnený odber považuje odo dňa, keď odberateľ neumožnil prerušenie dodávky plynu,
f) ak odberateľ nedodržiaval obmedzenia určené dodávateľom plynu, prevádzkovateľom prepravnej siete, prevádzkovateľom zásobníka alebo prevádzkovateľom distribučnej siete,
g) ak odberateľ nedodržiaval zmluvne dohodnuté platobné podmienky,
h) ak odberateľ opakovane bez vážneho dôvodu neumožnil prístup k meradlu, aj keď bol na to prevádzkovateľom distribučnej siete vopred vyzvaný písomnou výzvou, ktorej doručenie odberateľ potvrdil.

Podľa § 47 ods. 3 zák. č. 71/1967 Zb. správneho poriadku

V odôvodnení rozhodnutia správny orgán uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutí, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov, ako použil správnu úvahu pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodoval, a ako sa vyrovnal s návrhmi a námietkami účastníkov konania a s ich vyjadreniami k podkladom rozhodnutia.

7.

Podľa zistenia súdu správne orgány oboch stupňov v odôvodnení svojich rozhodnutí dôsledne nezrejmili spôsob aplikácie ustanovení zákona upravujúcich neoprávnený odber plynu a jeho následky.

8.

Zákon o ustanovení § 91 ods. 1 písm. d) bod 5, ktoré správny orgán aplikoval, upravuje uloženie pokuty vo výške od 100 eur do 30 000 eur za porušenie povinnosti (okrem iného) podľa § 82. Samotné ustanovenie § 82 však upravuje a odberateľovi ukladá iba povinnosť uvedenú v jeho odseku 2 - povinnosť uhradiť dodávateľovi, prípadne iným subjektom špecifikovaným v ustanovení, skutočne vzniknutú škodu, ak pri neoprávnenom odbere vznikla. Odstavec 1 definuje neoprávnený odber plynu ako odber bez uzavretej zmluvy, odber nemeraného plynu, bez určeného meradla alebo s určeným meradlom, ktoré v dôsledku neoprávneného zásahu odberateľa nezaznamenáva alebo nesprávne zaznamenáva odber plynu, odber meraný určeným meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii, alebo určeným meradlom, ktoré nebolo namontované prevádzkovateľom siete (písm. d), atď. V súvislosti s neoprávneným odberom odberateľovi neukladá žiadne povinnosti a tieto ako porušené žalobcom vo výroku svojho rozhodnutia neidentifikuje ani rozhodnutie žalovaného, či jemu predchádzajúce rozhodnutie inšpektorátu Trnava. Takáto formulácia zákona, pokiaľ z nej správny orgán vyvodzuje jeho rozhodnutím sankcionovanú povinnosť, kladie zvýšené požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia nielen z hľadiska zrozumiteľného vysvetlenia charakteru zodpovednosti ako zodpovednosti objektívnej, ale aj z hľadiska právnej konštrukcie povinnosti samotnej.

9.

Z odôvodnenia rozhodnutia o uložení pokuty za neoprávnený odber plynu pritom nie je zrejmé, či správny orgán napriek zneniu výrokovej časti rozhodnutia sankciu uložil za porušenie určitej povinnosti alebo, naopak, napriek zneniu ustanovenia § 91 ods. 1 písm. d) bod 5 upravujúceho pokutu za porušenie povinnosti sankciu uložil za konanie, ktoré ako porušenie povinnosti zákonom nie je definované, akým výkladom ustanovení a akými úvahami sa pritom spravoval.

10.

Skutočnosť, že ide o administratívne trestanie spravujúce sa primerane špecifickému charakteru tohto konania zásadami ukladania trestov v trestnom konaní, kladie zvýšené požiadavky nielen na identifikáciu sankcionovaného konania (nekonania) vo výrokovej časti rozhodnutia a presvedčivosť vysvetlenia, akým postupom bolo protiprávne konanie zistené, ale aj na zdôvodnenie práve uloženej sankcie z hľadiska jej druhu a výšky, pri ktorej (výške pokuty) rozhodujúci orgán podľa § 91 ods. 5 prihliada najmä na závažnosť, spôsob, čas trvania a možné následky porušenia povinnosti.

11.

V danom prípade správne orgány oboch stupňov v odôvodnení svojich rozhodnutí v súvislosti s rozhodovaním o výške pokuty zrozumiteľne identifikovali iba spôsob porušenia povinnosti (?), ktorý zohľadňovali - odber plynu meraný určeným meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii, a ktorý z hľadiska konkrétnej výšky pokuty bez ďalšieho nemá akúkoľvek výpovednú hodnotu. Hoci oba rozhodujúce orgány konštatovali zohľadnenie aj závažnosti protiprávneho konania a jeho možný následok, neuviedli, aký stupeň závažnosti, z akých okolností a na základe akých

úvah hodnotili, a v prípade následku iba žalovaný konštatoval, že ním je škoda spôsobená vlastníkovi a prevádzkovateľovi distribučnej siete, rozsah a charakter ktorej neuviedol, preto nie je zrejmé, či mal na mysli škodu na meradle, hodnotu neoprávnene odobratého plynu (a v akej výške ?) alebo niečo iné. Podľa poznatkov súdu z obdobných konaní týkajúcich sa pokuty uloženej podľa totožných ustanovení zákona /20S/55/2016, 14S/30/2016, 14S/40/2016/ fyzickým osobám boli správnym orgánom uložené pokuty v rozpätí 1900 - 2650 eur, ktorá skutočnosť v prípade žalobcovi uloženej pokuty vo výške 5500 eur naznačuje zohľadnenie iných, v rozhodnutí neidentifikovaných kritérií, či iný prístup a myšlienkový postup správneho orgánu, ktorého dôvodnosť na základe obsahu rozhodnutia nie je možné posudzovať.

12.

V súlade s právnym názorom žalobcu samotný záver správneho orgánu o neoprávnenom odbere plynu je z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu veci minimálne predčasným. Vychádza zo záverov znaleckého posudku č. 256/PL-2013, podľa ktorých znalec optickým skúmaním povrchu plomby zistil poškodenie - odstránenie jedného zaisťovacieho prvku plomby. Podľa textu posudku toto poškodenie - odstránenie zaisťovacieho prvku plomby umožňuje jej demontáž pri použití pomerne malej sily.

13.

Zákon bližšie nešpecifikuje, čo považuje za porušenie zabezpečenia meradla proti neoprávnenej manipulácii, ktoré je možné považovať za neoprávnený odber, je však logické, že za takéto porušenie v súvislosti s „neoprávneným odberom“ je dôvodné považovať iba porušenie, ktoré smeruje k odstráneniu prekážky v prístupe do technológie meradla a umožneniu ovplyvňovania zaznamenávania (merania) spotreby plynu, ako to súdnou praxou bolo ustálené aj v súvislosti s posudzovaním nárokov dodávateľa na náhradu škody spôsobenej neoprávneným odberom plynu. Za takéto by nemalo byť považované napr. porušenie drobné, nemajúce akýkoľvek vplyv na funkčnosť plomby, odberateľom aj pri zachovaní patričnej ostražitosti ťažko rozpoznateľné, ktoré môže byť prípadne aj následkom nesprávnej inštalácie plomby a pod..

14.

Stručnosť znaleckého posudku v danom prípade neumožňuje jednoznačné zodpovedanie všetkých otázok majúcich vplyv na zodpovednosť žalobcu a vytvorenie úsudku o tom, aký zaisťovací prvok plomby bol odstránený, kde sa nachádzajúci, jeden z koľkých zaisťovacích prvkov, či jeho odstránenie bez ďalšieho umožňuje nepozorovateľné odstránenie plomby a tým aj vstup do meradla a ovplyvnenie jeho činnosti, či išlo o nedostatok plomby viditeľný bez použitia špeciálnych prostriedkov pozorovania, aký mohol byť mechanizmus odstránenia zaisťovacieho prvku plomby, či tento jej nedostatok mal znaky úmyselného zásahu alebo môže byť následkom nesprávnej inštalácie plomby, či dokonca následkom výrobných vad, ktorá sa prejavila až po inštalácii a podobne.

15.

Vychádzajúc z vyššie uvádzaných obsahových nedostatkov odôvodnenia preskúmaného rozhodnutia neumožňujúceho posúdiť, či uloženie pokuty a práve v stanovenej výške je v súlade s účelom a zmyslom aplikovaných ustanovení zákona o energetike, ako aj so všeobecným princípom spravodlivosti, a nespĺňajúceho z tohoto dôvodu požiadavky kladené naň ustanovením § 47 ods. 3 Správneho poriadku, ako aj z nedostatkov zistenia skutkového stavu veci súd primárne preskúmané rozhodnutie žalovaného podľa § 191 ods. 1 písm. d) a písm. e) v spojení s § 491 ods. 1 SSP (zákon č. 162/2015 Z.z.) zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie v naznačenom smere, keď vzhľadom na kompetencie žalovaného ako odvolacieho orgánu pri náprave pochybení prvostupňového správneho orgánu nepovažoval za dôvodné navrhované zrušenie rozhodnutia inšpektorátu Trnava zo dňa 21.08.2015.

16.

Právo na plnú náhradu trov konania priznal súd v konaní úspešnému žalobcovi podľa § 167 ods. 1 SSP, s tým, že o výške trov bude v zmysle § 175 ods. 2 rozhodnuté po právoplatnosti tohto rozsudku.

17.

Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je prípustná kasačná sťažnosť, ktorú je možné podať prostredníctvom Krajského súdu v Trnave na Najvyšší súd SR a to v lehote 30 dní od jeho doručenia.

V kasačnej sťažnosti sa musí okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 57 SSP uviesť označenie napadnutého rozhodnutia; údaj, kedy napadnuté rozhodnutie bolo sťažovateľovi doručené; opísanie rozhodujúcich skutočností, aby bolo zrejmé, v akom rozsahu a z akých dôvodov podľa § 440 sa podáva (ďalej len "sťažnostné body"); návrh výroku rozhodnutia (sťažnostný návrh).

Sťažnostné body možno meniť len do uplynutia lehoty na podanie kasačnej sťažnosti. Sťažovateľ musí byť v konaní o kasačnej sťažnosti zastúpený advokátom. Kasačná sťažnosť a iné podania sťažovateľa musia byť spísané advokátom. Tieto povinnosti neplatia, ak má sťažovateľ, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho na kasačnom súde koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa; ide o konania o správnej žalobe podľa § 6 ods. 2 písm. c) a d); je žalovaným Centrum právnej pomoci.